

Ingezonden brief

Houten, 8 maart 2004

Onderwerp: De taal als burqa!

Geachte mevrouw Van Balen,

In Amsterdam werd op middelbare scholen de sluier, die het gezicht geheel of gedeeltelijk bedekt, verboden. Het versluieren zou de communicatie te zeer belemmeren. Dat zou zo kunnen zijn, maar dan vind ik het wel vreemd dat de ene sluier die de communicatie belemmert, verboden wordt terwijl de andere juist steeds dwingender wordt opgelegd!

Waar ik hier op doel is dat vrouwen in Nederland door de taal versluierd worden en dat belemmert de communicatie net zo goed!

Misschien zag u de film *Kandahar*? In die film wordt gezegd dat door de versluiering vrouwen geen naam en geen beeld hebben.

Waar ik met klem op wil wijzen is dat versluieren van vrouwen in Nederland gebeurt door de taal! Door voor vrouwen alleen nog de woorden voor mannen in functies te gebruiken, worden vrouwen in het openbare leven onzichtbaar en zo wordt de taal tot een burqa voor vrouwen! Moeder mogen ze nog genoemd worden, bruid, weduwe en huisvrouw...

Ik ontving een brief bij het *Tijdschrift voor Genderstudies* ondertekend door u met de vermelding 'voorzitter'. Waarom noemt u zichzelf niet gewoon voorzitter? Dat is namelijk het woord dat een vrouw in die functie laat zien!

Wanneer ik u met mijnheer zou aanschrijven, zou ik u beledigen, denk ik! Of heb ik het mis?

In het bedrijfsleven bestaat al veel langer de praktijk dat vrouwen niet genoemd worden. In deze mannenwereld wordt met niet genoemd worden ook letterlijk bedoeld dat het alleen over mannen gaat als er van medewerkers gesproken wordt. Voor bedrijven zijn mannen de standaard. Er is meestal geen commercieel belang mee gediend om vrouwen door middel van de taal serieus in beeld te brengen. Ook hier geldt dat het in het verleden mannen waren die functies in het openbare leven bekleedden. Vrouwen waren vroeger uitzonderingen en in de commerciële wereld is dat in feite tot op de dag van vandaag zo gebleven! Zij worden als uitzondering ingedeeld, net als bijvoorbeeld invaliden (mensen met een handicap) en allochtonen.

De overheid sluit zich, misschien uit gemakzucht of misschien uit onwetendheid aan bij het bedrijfsleven en laat de geschiedenis voortleven doordat er eenzijdig wordt gesproken in woorden die mannen in bepaalde functies aanduiden.

Waarvoor is taal bedoeld?

Naar mijn idee moet taal duidelijk en éénduidig weergeven wat er bedoeld wordt. Het beste woord is dat waar niets ter verduidelijking aan toegevoegd hoeft te worden. Taal is een systeem

dat, mits eenduidig gehanteerd, de communicatie dient. Onder dat 'eenduidig' is te verstaan dat steeds dat woord gebruikt wordt, dat het meest precies aangeeft en in beeld brengt, wat er bedoeld wordt. Wanneer dat niet gebeurt, wordt het systeem van de taal als vanzelfsprekend communicatiemiddel ondergraven. Het is daarbij dus zaak al die woorden te gebruiken die in de taal voorhanden zijn. Andere belangen mogen daarbij geen rol spelen. En dat is wat er bij het weglaten van woorden voor vrouwen wel gebeurd is. Om dit met een simpel voorbeeld toe te lichten: wanneer men de kleur oranje bedoelt, dient men het woord 'oranje' te noemen. Wanneer men een hekel aan de kleur oranje zou hebben en alleen wil spreken van rood, of geel, terwijl men wél oranje bedoelt, dan werkt taal niet als communicatiesysteem, maar wordt zij gebruikt om bepaalde opvattingen of ideologiën dwingend op te leggen of te propaganderen. Van zulk een 'ideologie' is sprake bij vrouwen die vinden dat woorden voor vrouwen minderwaardig zouden zijn, in vergelijking met woorden voor mannen. Zo zou het woord 'voorzitster' dus minder zijn dan 'voorzitter' en 'directrice' minder dan 'directeur'.

Wat ik u heb willen laten zien is dat het juist vanwege de zichtbaarheid en de positie van vrouwen belangrijk is dat u zich noemt met de woorden die in de Nederlandse taal voor vrouwen in functies voorhanden zijn! En tevens wilde ik u laten zien dat achter de gedachte dat woorden voor vrouwen minder zouden zijn dan woorden voor mannen, in feite de misvatting zit dat (woorden voor) vrouwen minderwaardig zouden zijn ten opzichte van (woorden voor) mannen. Wat daarmee dus in feite gezegd wordt is dat vrouwen minder zijn dan mannen. Maar als zij als een man zijn, dan zouden ze wel gelijk zijn...

Ik vind dat vrouwen als vrouwen gelijkwaardig aan mannen zijn en dat zij als vrouwen dus net zo het noemen waard zijn.

Maria van de Looverbosch¹

Noot

1. Naast taalfilosoof ook nog onderzoekster naar het verband tussen ethiek en soap en aan de KTU in Utrecht als buitenpromovenda daar werkzaam aan een dissertatie daarover. Een volledig overzicht van de argumenten van Maria van de Looverbosch kan bij haar opgevraagd worden per e-mail: mvdlooverbosch@ktu.nl